

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
وَتَزَوَّدُوا فَإِنَّ خَيْرَ الزَّادِ التَّقْوَى وَاتَّقُونِ
يَا أُولِي الْأَلْبَابِ
قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (ص): الْحَيَاءُ مِنَ الْإِيمَانِ
وَإِلْيَمَانُ فِي الْجَنَّةِ وَالْبَدَاءُ مِنَ الْجَفَاءِ وَالْجَفَاءُ فِي
النَّارِ

EDEP VE HAYÂ

Aziz Müminler!

Okuduğum ayet-i kerimede Yüce Rabbimiz:
“Azık edinin. Şüphesiz azığın en hayırlısı takva(Allah korkusu) dur. Ey temiz akıl sahipleri benden sakının.”¹ buyururken Okuduğum hadis-i şerifte ise Peygamberimiz (s.a.s) şöyle buyuruyor:“_Hayâ imandandır, iman ise cennete götürür. Ahlsızlık ise cefadandır. Cefa ise sahibini cehenneme götürür.”²

Değerli Kardeşlerim!

Edep ve hayâ insanların ahlakına yön veren, ahlakı güzelleştiren huylardandır. **Hayâ**; utanma, hicap, ar anlamlarına gelir. Edebe aykırı olan olaylar meydana gelince kalbin duyarlılık kazanması ve ızdırap duymasıdır. **Edeb**: İnsanın söz ve hareket olarak diğer insanlarla olan ilişkilerinde ölçülü davranması ve iyi geçinmesidir.

İbni Mesud şöyle anlatıyor; Hz. Peygamber, “Allah Teâlâ’dan gerektiği gibi hayâ ediniz” buyurdu. Biz kendisine, “Ya Rasulallah! Elhamdülillah; haya ediyoruz” dedik.. Bunun üzerine Allah’ın Resûlü şöyle buyurdu: “O (sizin anladığınız hayâ) değil! Fakat Allah’tan hakkıyla hayâ etmek; başını ve başında yer alan organları, karnını ve karnına bağlı organları koruman, dünya hayatının süsüne kendini kaptırmaman, ölümü ve çürüyüp yok olmayı unutmamandır. Ahireti isteyen dünyanın süsünü bırakır. Kim bunu yaparsa gerçekten hayâ etmiş, yani Allah’tan gereği gibi hayâ etmiş olur.”³ "Her dinin kendine özgü bir ahlakı vardır. İslam’ın ahlakı ise hayâdır"⁴

Haya: Ömür aracını yanlış yapmaktan koruyan firenidir. İffetsizlikten, hırsızlıktan, yolsuzluktan ve diğer haramlardan alıkor.

Muhterem Kardeşlerim!

Bizlere her konuda olduğu gibi bu konuda da örnek olan Hz. Peygamber (s.a.v)’ın sahip olduğu üstün hayâ duygusu bir genç kıza benzetilerek anlatılmaktadır.

Hz. Peygamber, hayasızlığın bir helak sebebi olduğunu ifade ederek; "Allah bir kulu helak etmeyi dilediği zaman ondan hayâyı alır. Ondan hayâyı aldığı zaman artık ona Allah'ın gazap ve cezası gelir. Allah'ın gazabı geldiğinde de ondan emanet duygusu çekilip alınır. Güvenirlilik alındıktan sonra o kimse hainleşir. O hainleşince de ondan merhamet çekilip alınır. Ondan merhamet alındığı zaman da o kimse artık kovulmuş ve lanetlenmiş olur. Kovulup, lanetlendiği zaman da İslam bağıını boynundan çıkarmış olur ."5 buyurmuştur.

Hz. Peygamber "Hayâ, ancak hayır getirir." buyurmaktadır. Edeple ilgili olarak ifade edilen şu sözlerde kulaklarımıza küpedir; İlim gibi edep de, öyle bir hazinedir ki, onu hiçbir hırsız çalamaz. Din ve dünya güzelliği bundadır. İnsanı hayvandan ayıran edeptir.

Ehl-i irfan meclisinde aradım kıldım taleb,
Her hüner makbul imiş illa edeb illa edeb.

Edeb bir tâc imiş nûr-i Hüdâ’dan
Giy ol tâcı emin ol her belâdan.

Aziz Kardeşlerim!

Hutbemi bir Hadis-i Şerifle bitirmek istiyorum. Efendimiz (SAV) buyurdular ki: İnsanların peygamberlikten öğrendiği ilk söz: Utanmadıktan sonra istediğini yap sözüdür.

Yüce Rabbim ömür sermayemizi edep ve hayâ ziynetiyle süslediği kullarından eylesin. Âmin!

- 1- Bakara 197
- 2- Tirmizi, Birr, 2140
- 3- Tirmizi, Sıfatü'l-Kıyame, 2575
- 4- İbn-i Mace, Zühd, 4321
- 5- Buhari Enbiya 54 Ebu Davut Edep 6